

KÖNYVSZEMLE

Gyöngyössy János, Kerny Terézia és Sarudi Sebestyén József: *Székelyföldi vártemplomok*. Budapest, 1995, 240. Tájak- Korok- Múzeumok Könyvtára 5. száma. Szerkesztő: Éri István; lektor: Kovács András; fordítók: Kovács András (román) és Wellmann Nóra (német).

A könyv egy „autodidakta” vegyészmérnök-kutató másfél évtizedes gyűjtő és feldolgozó munkája, mely 25 vártemplom leírását, rajzait, felméréseit, terjedelmes bibliográfiáját tartalmazza. Eredetileg az Erdélyi Múzeum-Egyesület helytörténeti pályázatán első díjjal jutalmazott munka, melynek kiadását Sarudi Sebestyén József művészettörténész javasolta a Tájak- Korok- Múzeumok Egyesületénél.

A székelyföldi vártemplomok legtöbbjéről a korábbi ismertetések hiányosan adtak számot, főleg az erődítés alapjaként szolgáló templomok építéstörténete, belső kiképzése, felszerelése, módszeres vizsgálata, dokumentálása tekintetében. E kérdésekkel a szerző — Gyöngyössy János sem foglalkozott mélyrehatóbban. Munkatársként, e feladatok elvégzésére, sikerült megnyernie Gyöngyössy János mellett Kerny Terézia és Sarudi Sebestyén Józsefet, akik nemcsak az adatgyűjtésben, hanem helyszíni, kiegészítő dokumentálásban is jelentős munkát vállaltak.

A megfelelő illusztráltság érdekében új, a külső és belső színes fényképfelvételeket Sarudi Sebestyén József készítette el; a kutatástörténet összefoglalása Kerny Terézia munkája.

A kötet végleges megszövegezése, a topografikus leírás egységesítése Gyöngyössy János, Kerny Terézia és Sarudi Sebestyén József közös munkájának tekinthető. A kézirat véglegesítésében nagy segítséget nyújtott Kovács András művészettörténész; neki köszönhető a román nyelvű rezümé és a képaláírások fordítása is.

A 25 székelyföldi vártemplom névjegyzéke:

Alsócsernáton, ref. templom (Háromszék), Bikfalva, ref. templom (Háromszék), Bölön, unit. templom (Háromszék), Csíkkarcfalva, rom. kat. templom (Csíkszék), Csíkrákos, rom. kat. templom (Csíkszék), Csíkrákos, rom. kat. templom (Csíkszék), Csíkszentgyörgy, rom. kat. templom (Csíkszék), Csíkszentmihály, rom. kat. templom (Csíkszék), Csíkszentmiklós, rom. kat. templom (Csíkszék), Dálnok, ref. templom (Háromszék), Esztelnek, rom. kat. templom (Háromszék), Feltorja, ref. templom (Háromszék), Gidófalva, ref. templom (Háromszék), Homoródszentmárton, unit. templom (Udvarhelyszék), Illyefalva, ref. templom (Háromszék),

Kézdiabíbis, ref. templom (Háromszék), Kézdiszentlélek, rom. kat. templom (Háromszék), Lemhány, rom. kat. templom (Háromszék), Maksa, ref. templom (Háromszék), Nagyajta, unit. templom (Háromszék), Sepsiar-kos, unit. templom (Háromszék), Sepsibodok, ref. templom (Háromszék), Sepsiszentgyörgy, ref. templom (Háromszék), Székelyderzs, unit. templom (Udvarhelyszék), Uzon, ref. templom (Háromszék), Zabola, ref. templom (Háromszék).

A könyvet kiegészítik: Rövidítések, Felhasznált irodalom, Helység-névtár, Rajzok és Képek jegyzéke, az Illusztrációk mutatói helységek szerint, német és román nyelvű összefoglalás.

A könyv Entz Géza művészettörténész emlékének szól.

Indokolt a szerkesztő megállapítása, hogy a "Székelyföldi vártemplomok" megjelenítése legalább részben pótolja a magyar építészet és művészettörténet szempontjából jelentősnek mondható erődített templomtípusról meglévő hiányos ismereteinket. Egyben mind az erdélyi, mind a magyarországi történelmi emlékei iránt a szélesebb közönség-igényt is ki tudja elégíteni.

Gyöngyössy János és munkatársai elismerésre méltó munkával gazdagították a magyar építészeti és művészettörténeti irodalmunkat. A szerzőket a megkezdett munka folytatására buzdítjuk és kérjük. Múltunk megismerését szolgáló könyvet olvasóink figyelmébe ajánljuk.

(-)

Religion and Human Rights in Europa. Edited by Robert Traer. 1995; 192. *Vallás és emberi jogok Európában.* Az IARF — Unitárius Világszövetség — 1994. július 18-22. között Kolozsvárt tartott teológiai konferencián elhangzott előadások. Kiadó: Robert Traer, az IARF főtitkára. 1995; 192.

A konferencián elhangzott előadásokat a szerkesztő négy fejezetben mutatja be.

I. *Egyház és állam*, amellyel 4 előadás foglalkozik:

- 1) A. Gounelle: Az emberi jogok teológiai alapja
- 2) B. Reymond: Az egyház és állam közötti kapcsolat építészeti motívumai

- 3) P.B. Godfrey: Az igazságosság

- 4) R. Traer: Hit az emberi jogokban. Kihívásunk az 1990-es években

II. *Partikuláris összefüggések Európában* c. témáról 11 előadás hangzott el:

- 1) N.U. Balsiger: Egyház és állam Svájcban

- 2) E.H. Cossee: Vallás és emberi jogok Hollandiában

- 3) A. Gounelle: Szekularitás Franciaországban

4) A.D. Krindach: Vallás és állam közötti kapcsolat fejlődése a volt Szovjet köztársaságokban 1992—1994 között

5) Orbókné Szent-Iványi Ilona: Vallás és emberi jogok Magyarországon

6) H.E. Harmell: Jelentés a törvény és vallás helyzetéről 1989-1994 között Magyarországon

7) G.D. Chryssides: Új vallásos mozgalmak Magyarországon és Angliában

8) A. Ruston: Egyház és állam; liberális vallásos tapasztalat Angliában 1790-től

9) C. Reed: Az Államegyház és állam kapcsolatai Beckettől, valamint a vallásszabadság Angliában

10) D.G. Nixon: „Eddig sötétségben voltunk”: Man-bibliafordítás, mint kulturális tekintély

11) D. Steers: Vallás és konfliktus Észak-Írországon

III. *Kisebbségi jogok Romániában* c. kérdést 4 előadás tárgyalta:

1) Erdő János: Az erdélyi unitáriusok küzdelme az emberi jogokért

2) Gellérd Judit: A türelemért és emberi jogokért folytatott négy évszázados küzdelem tükröződése az erdélyi unitárius prédikációkban

3) Tokay György: Társadalmi összefüggések és emberi jogok Romániában

4) Harrington Donald és Anikó: Emberi jogok Kelet-Európában

IV. *Az emberi jogok védelmének stratégiáját* 3 előadás ismertette:

1) R. Traer: Emberi jogok nemzetközi támogatása

2) G. Gebhardt: Vallás és Béke Világkonferencia, tevékenysége az emberi jogok érdekében

3) R. Traer: A vallásszabadság támogatása. Az intervenció stratégiája.

Az IARF tevékenysége, amint a konferencia előadásáiból is kitűnik, arra irányul, hogy a különböző tagcsoportok és vallási közösségek között megértést, tiszteletet és együttműködést teremtsen az emberi jogok védelme érdekében. Az IARF tagcsoportjai sok kérdésben különböznek egymástól, de egyik abban a meggyőződésben, hogy a béke csak akkor valósul meg, ha az egyházak és vallási közösségek békében élnek.

(-)

ELŐFIZETŐINK FIGYELMÉBE!

A Keresztény Magvető előfizetési díja belföldön 1000 lej, melyet a lelkészi hivatal útján vagy közvetlenül az egyházi központban (Episcopia Unitariana, 3400 Cluj-Napoca, B-dul 21 Decembrie nr. 9.) lehet befizetni.

Az előfizetési díj a nyugati országok részére évi 12 dollár.

Annual subscription from abroad \$ 12 (postage included) should be sent to the Unitarian Church Headquarters, B-dul 21 Decembrie nr. 9, 3400 Cluj-Napoca, Romania.

Megrendelés száma 681/95

Készült a GLORIA Nyomdában

Kolozsvár — Telefon: 064/197744; 064/197788

